

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ
ІМЕНІ ІВАНА БОБЕРСЬКОГО
КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ ТА МЕНЕДЖМЕНТУ

Стахів І. М.

ЛЕКЦІЯ № 1

Теоретичні основи бухгалтерського обліку

з навчальної дисципліни
„Облік і аудит”
для студентів спеціальності 073 „Менеджмент”
рівень освіти – бакалавр

Тема 1. Теоретичні основи бухгалтерського обліку

- 1. Бухгалтерський облік як мова бізнесу**
- 2. Мета та функції бухгалтерського обліку.**
- 3. Принципи побудови бухгалтерського обліку.**

1. Бухгалтерський облік як мова бізнесу

Облік – це процес, який складається з операцій спостереження, сприйняття, вимірювання та фіксації (реєстрації) фактів, явищ природи чи суспільного життя. Якщо процес обліку здійснюється над господарськими об'єктами, то такий облік називається господарським. Господарський облік – це облік господарської діяльності підприємства та суспільства загалом, тобто це спостереження, сприйняття, вимірювання та реєстрація господарських фактів і явищ та господарських процесів (виготовлення продукції, надання послуг, реалізація, розподіл фінансових результатів тощо).

Залежно від природи облікової інформації господарський облік поділяють на такі взаємопов'язані між собою види:

1) оперативно-технічний ведеться безпосередньо на місцях здійснення господарських операцій (реєстрація виходу працівників на роботу, щоденні витрати сировини, матеріалів, щоденний випуск продукції тощо), у тому числі тих, які не можуть бути відображені іншими видами обліку. Дані оперативно-технічного обліку необхідні для поточного спостереження за розвитком господарських процесів, їх оперативного планування, аналізу й управління;

2) статистичний використовують при вивченні кількісних і якісних характеристик масових соціально-економічних явищ і процесів, закономірностей їх розвитку за конкретних умов місця і часу (використання робочого часу, якість виготовленої продукції, середня заробітна плата працівників тощо). Дані про господарські факти, явища і процеси статистичний облік отримує з оперативно-технічного і бухгалтерського обліку;

3) бухгалтерський займає провідне місце в системі господарського обліку, становить основу інформаційного забезпечення управління підприємством та є складовою частиною управлінської системи світової економіки в цілому.

Під словом бухгалтерія, як правило, розуміють ведення бухгалтерських записів. **Бухгалтерія** – німецьке слово, в дослівному перекладі на українську мову означає книговедення, в перекладі за змістом – рахівництво. Отже, **бухгалтерія або рахівництво** – це наука, що досліджує способи і встановлює закони обліку майна в різних господарствах. Завдання науки рахівництва полягає в тому, щоб допомогти людині в будь-який час бачити свій стан, як вона живе: збагачується чи бідніє, на чому має збитки та на чому прибутки.

2. Мета та функції бухгалтерського обліку.

Метою ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності є надання користувачам для прийняття рішень повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансове становище, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства.

Бухгалтерський облік виконує такі **функції**:

- о інформаційна – це безперервний збір, обробка, узагальнення, передача для потреб управління фактичних даних про основні показники діяльності підприємства;
- о контрольна – це перевірка законності і доцільності господарських операцій, забезпечення збереження коштів, ефективне їх використання;
- о аналітична – оцінка (аналіз) досягнутих результатів, підсумків діяльності.

Поділ системи бухгалтерського обліку на управлінський і фінансовий є умовним і викликаний, в першу чергу, необхідністю балансувати між вимогами оприлюднення бухгалтерської звітності, з одного боку, та збереження комерційної таємниці, з іншого (тобто залежно від потреб користувачів).

Фінансовий облік фіксує інформацію про господарську діяльність, зокрема, про прибутки підприємства, стан дебіторської і кредиторської заборгованості, розміри фінансових інвестицій, стан джерел фінансування тощо. Користувачі інформації – внутрішні (керівництво, менеджери) і зовнішні (засновники, інші зацікавлені сторони). Фінансова звітність оприлюднюється, вона не становить комерційної таємниці підприємства і складається відповідно до законодавства, положень бухгалтерського обліку та інших нормативних документів.

Внутрішньогосподарський (управлінський) облік – система обробки та підготовки інформації про діяльність підприємства для внутрішніх користувачів у процесі управління підприємством. Управлінський облік спрямований на визначення та вивчення факторів, обставин та умов, що впливають на господарську діяльність підприємства.

3. Принципи побудови бухгалтерського обліку.

Принципи бухгалтерського обліку – це правило, яким слід керуватися при вимірюванні, оцінці та реєстрації господарських операцій і при відображенні їх результатів у фінансовій звітності.

Відповідно до Закону України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” бухгалтерський облік та фінансова звітність ґрунтуються на таких основних принципах:

- 1) **обачність** — застосування в бухгалтерському обліку методів оцінки, які повинні запобігати заниженню оцінки зобов’язань та витрат і завищенню оцінки активів і доходів підприємства;
- 2) **повне висвітлення** — фінансова звітність повинна містити всю інформацію про фактичні та потенційні наслідки господарських операцій та подій, здатних вплинути на рішення, що приймаються на її основі;
- 3) **автономність** — кожне підприємство розглядається як юридична особа, відокремлена від її власників, у зв’язку з чим особисте майно та зобов’язання власників не повинні відображатися у фінансовій звітності підприємства;
- 4) **послідовність** — постійне (із року в рік) застосування підприємством обраної облікової політики. Зміна облікової політики можлива лише у випадках, передбачених національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку, і повинна бути обґрунтована та розкрита у фінансовій звітності;
- 5) **безперервність** — оцінка активів та зобов’язань підприємства здійснюється виходячи з припущення, що його діяльність буде тривати далі;
- 6) **нарахування та відповідність доходів і витрат** — для визначення фінансового результату звітного періоду необхідно порівняти доходи

звітнього періоду з витратами, що були здійснені для отримання цих доходів. При цьому доходи і витрати відображаються в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності в момент їх виникнення, незалежно від дати надходження або сплати грошових коштів;

7) превалювання сутності над формою — операції обліковуються відповідно до їх сутності, а не лише виходячи з юридичної форми;

8) історична (фактична) собівартість — пріоритетною є оцінка активів підприємства, виходячи з витрат на їх виробництво та придбання;

9) єдиний грошовий вимірник — вимірювання та узагальнення всіх господарських операцій підприємства у його фінансовій звітності здійснюються в єдиній грошовій одиниці;

10) періодичність — можливість розподілу діяльності підприємства на певні періоди часу з метою складання фінансової звітності.